

Asia: VN/11255/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

2 § Määritelmät

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 14 a kohta, jossa määriteltäisiin sa-vuttomat nikotiinituotteet. Savuttomalla nikotiinituotteella tarkoitettaisiin tupakan vastiketta, joka vastaa käyttötarkoitukseltaan 10—12 kohdassa tarkoitettua tupakkatuotetta, eli purutupakkaa, nenänuuskaa tai suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa, ja johon on lisätty nikotiinia.

MaRalla ei ole huomautettavaa savuttoman nikotiinituotteen määritelmään

6 § Valviran tehtävät

Valviran tehtäviin lisättäisiin sen valvominen, että savuttomien nikotiinituotteiden ainesosia, päästöjä, paloturvallisuutta sekä laatua ja teknisiä ominaisuuksia koskevia säännöksiä noudatetaan.

MaRalla ei ole huomautettavaa Valviran tehtäviä koskevaan säännökseen

22 § Eräiden muiden tuotteiden valmistajan ja maahantuojan yleiset velvollisuudet

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että savuttoman nikotiinituotteen valmistaja ja maahantuoja vastaisivat siitä, että elinkeinotoiminnassa myyntiin tai muuhun luovuttamiseen tarkoitettu tuote on sitä koskevien säännösten ja määräysten mukainen.

MaRa kannattaa ehdotusta. Vähittäismyyjien on voitava luottaa siihen, että niille toimitetut nikotiinipussit ovat säännösten mukaisia.

25 a § Savuttomia nikotiinituotteita koskevat vaatimukset

Nikotiinipitoisuus

Tukes teki keväällä 2023 päätöksen kemikaalilain nojalla nikotiinipussien nikotiinin enimmäisrajasta. Myynnissä saa olla vain nikotiinipusseja, joissa nikotiinia on alle 20 mg. Tukesin päätöksessä todetaan, että sen asettaman kiellon tarkoituksena on estää erityisesti vahvoista nikotiinipusseista terveydelle aiheutuvat vaarat.

STM:n ehdotuksen mukaan tupakkalain nojalla savuttomassa nikotiinituotteessa saisi olla nikotiinia enintään 20 milligrammaa grammassa tuotetta.

Ehdotettu malli olisi kiristys nykytilaan. Nykyinen sallittu nikotiinipitoisuuden enimmäismäärä on 20 milligrammaa pussia (kulutusyksikköä) kohden riippumatta pussin painosta. Muutos rajoittaisi pienten pussien nikotiinipitoisuutta. STM:n ehdotuksessa ei ole perusteltu, miksi nikotiinipussien enimmäispitoisuutta pitäisi rajoittaa enemmän kuin mitä Tukesin päätöksellä on tehty.

MaRa esittää, että ehdotusta muutetaan niin, että tupakkalain nojalla savuttomassa nikotiinituotteessa saisi olla nikotiinia enintään 20 milligrammaa.

Sallitut maut

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan savuttomassa nikotiinituotteessa ei saisi olla alkoholin tai kannabiksen makua eikä makua, joka on omiaan houkuttelemaan nuoria. On selvää, että viimeksi mainittuja olisivat aina-kin karkkien, jälkiruokien, hedelmien ja marjojen maut, minkä lisäksi alkoholin ja kannabiksen maut mainittaisiin säännöksessä erikseen. Houkuttelevuutta olisi arvioitava siltä kannalta, mitkä maut tyyppillisesti vetoavat nuoriin. Esimerkiksi makeat ja kirpeät maut olisivat tällaisia, samoin maut, joilla tavoitellaan shokkiarvoa tai vitsikkyyttä.

MaRa toteaa, että Fimean muutettua keväällä 2023 tulkintaansa nikotiinipusseista, kuluttajat ovat voineet ostaa nikotiinipitoisuudeltaan rajattuja nikotiinipusseja kotimaisesta vähittäismyynnistä. Tämä on ohjannut myyntiä vastuulliseen ja verotuloja Suomeen tuovaan myyntikanavaan. Ratkaisu on vähentänyt nikotiinipussien ostamista ulkomaisista verkkokaupoista, matkustajatuontia ja harmaita markkinoita. Kuluttajat ovat tottuneet käyttämään eri tavalla maustettuja nikotiinipusseja. Suosittuja makuja ovat esimerkiksi minttu, omena, sitrus ja kahvi.

Hallitusohjelmaan on kirjattu, että tuotteissa sallitaan vain aikuisille tar-koitetut maut. MaRa katsoo, että ehdotus, joka kieltää kaikki hedelmien/marjojen maut nikotiinipusseissa on ylimitoitettua ja myös hallitusohjelmakirjauksen vastaista. Se ohjaisi näihin makuihin tottuneita kuluttajia hakemaan tuotteita matkustajatuontina Ruotsista, Baltian maista tai risteilylaivoilta

MaRa esittää, että säännöstä tulee jatkovalmistelussa muuttaa niin, että myös aikuisille suunnatut hedelmä- tai marjamaut pysyvät sallittuna. Aikuisille suunnattu maku on esimerkiksi perusomenan (apple) tai sitruunan (citrus) makuinen nikotiinipussi. Nämä maut eivät houkuttele nuoria. Karkkimaiset/makeat hedelmämaut sen sijaan voivat houkuttaa nuoria. Tällaisia makuja ovat esimerkiksi ”candy strawberry” tai ”lollipop strawberry”.

Asetuksenantovaltuus

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä mauista, jotka ovat omiaan houkuttelemaan nuoria. MaRa toteaa, että makuaineiden kieltoa voitaisiin tulkita asetusta annettaessa hyvin laaventavasti.

MaRa esittää, että lakiin ei makuaineiden osalta kirjata asetuksenantovaltuutta. Lain säännöksestä ja sitä selventävistä yksityiskohtaisista perusteluista tulisi täsmällisesti käydä ilmi, mitkä maut on sallittuja ja mitkä kiellettyjä.

Lisäaineet

Ehdotuksen mukaan tietyt lisäaineet, jotka on kielletty tupakkatuotteissa, kiellettäisiin myös savuttomista nikotiinipusseista. Kielletyiksi tulisivat esimerkiksi vitamiineja, kofeiinia tai tauriinia sisältävät savuttomat nikotiinituotteet. Ehdotuksen mukaan savuttomat nikotiinituotteet eivät saisi sisältää lisäaineita, jotka edistävät nikotiinin imeytymistä. Esimerkiksi lisäaineet, jotka nostavat tuotteen pH-arvoa, olisivat kiellettyjä, sillä mitä emäksisempi tuote on, sitä enemmän nikotiinia tuotteesta imeytyy suun limakalvoille. Poikkeuksena olisivat kuitenkin lisäaineet, joilla tuotteeseen luodaan mentolin maku.

Ehdotettu lisäaineiden kieltö on tulkinnanvarainen. Esitystä tulee muuttaa niin, että tällä hetkellä myynnissä olevia kuluttajien suosimia nikotiinipusseja voi jatkossakin myydä Suomessa. Lisäaineita koskeva sääntely ei saa olla tiukempaa kuin Ruotsissa ja Baltiassa, koska muuten kuluttajat hakevat tuotteita matkustajatuontina. MaRa kannattaa ehdotusta, jonka mukaan lisäaineissa sallitaan mentolin maun luovan lisäaineiden käyttö.

Ehdotuksen mukaan kiellettyjä olisivat savuttomat nikotiinituotteet, joiden jossakin osassa on makuaineita niin, että tuotteen tuoksua tai makua voi muuttaa. Esimerkiksi nikotiinipusseja, joiden sisällä olisi makukapseli, jonka kuluttaja voi halutessaan poksauttaa itse, ei saisi myydä. MaRalla ei ole tähän huomautettavaa.

29 a § Ilmoitukset savuttomista nikotiinituotteista

Pykälän 1 momentin mukaan savuttoman nikotiinituotteen valmistajan tai maahantuojan olisi ilmoitettava Valviralle etukäteen tuotteesta, jota se aikoo alkaa myydä tai muutoin luovuttaa kuluttajille.

Tupakkalain 26 §:n 1 momentin mukaan sähkösavukkeista, täyttösäiliöistä ja höyrystettäväksi tarkoitetuista nikotiinittomista nesteistä on tehtävä tuoteilmoitus viimeistään kuusi kuukautta ennen kuin tuote saatetaan markkinoille. Vaatimus siitä, että ilmoitus on tehtävä puoli vuotta etukäteen, perustuu tupakkatuotedirektiiviin, eikä savuttomien nikotiinituotteiden osalta ehdoteta vastaavaa. Riittävää olisi, että ilmoitus tehtäisiin ennen tuotteen tuomista markkinoille.

MaRa pitää ilmoitusvelvollisuutta perusteltuna ja myös sitä, että siihen ei sovelleta 6 kuukauden ilmoitusaikaa. Hallitusohjelmassa todetaan, että vältetään EU-lainsäädännön toimeenpanon yhteydessä kansallista lisäsääntelyä.

Momentin 5 kohdan mukaan ilmoituksessa olisi oltava ilmoitus siitä, että valmistaja tai maahantuoja kantaa täyden vastuun tuotteen laadusta ja turvallisuudesta, kun se saatetaan markkinoille ja kun sitä käytetään tavanomaisissa tai kohtuudella ennakoitavissa olevissa oloissa. Ilmoituksellaan valmistaja tai maahantuoja vahvistaisi olevansa vastuunalainen taho, jos tuotteen käytöstä aiheutuisi esimerkiksi terveyshaittoja.

MaRa pitää tärkeänä, että tupakkalakiin otetaan säännös, jonka mukaa valmistaja ja maahantuoja kantaa täyden vastuun vähittäismyyntiin toimitettavien nikotiinipussien laadusta ja turvallisuudesta.

29 b § Myyntimäärät savuttomista nikotiinituotteista

Ehdotuksen mukaan savuttoman nikotiinituotteen valmistajan ja maahantuojan olisi toimitettava Valviralle vuosittain tietojen tuotteiden myyntimääristä.

Myyntimäärätiedot olisivat välttämättömiä Valviralle, joka perisi niiden perusteella tupakkalain 91 §:n mukaisesti vuosittaisen valvontamaksun tuotteiden valmistajilta ja maahantuojoilta.

MaRa kannattaa ilmoitusvelvollisuutta. Raportointi on tärkeää myös tilastoinnin kannalta. Tilastojen avulla voidaan arvioida, mikä vaikutus nikotiinipussien tupakkaverotuksella ja sen mahdollisilla muutoksilla on myyntimääriin ja matkustajatuontiin.

30 § Eräitä muita tuotteita koskevien tietojen toimittamisen tapa, malli ja ajankohta

MaRalla ei ole tästä kommentoitavaa.

31 § Vähittäismyyntipakkauksia koskeva yleissäännös

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että jatkossa myös savuttomia nikotiinituotteita saisi myydä ja muutoin luovuttaa kuluttajille ainoastaan tupakkalain ja sen nojalla annettujen säännösten sekä asiaa koskevan EU:n lainsäädännön mukaisissa vähittäismyyntipakkauksissa.

Savuttomia nikotiinituotteita ei siis saisi luovuttaa irrallisina, vaan niillä olisi oltava vähittäismyyntipakkaus, jonka olisi täytettävä tietyt vaatimukset. Tällä tavoin voitaisiin turvata sitä, että kuluttaja, joka hankkii tuotteen, saa tuotteesta asianmukaiset tiedot.

MaRa katsoo, että nikotiinipussien vähittäismyyntipakkauksia koskevaa yleissäännös on tarpeellinen. MaRa sen sijaan vastustaa sääntelyä, jonka mukaan nikotiinipusseja koskevat vähittäismyyntipakkaukset yhdenmukaistettaisiin.

39 a § Savuttoman nikotiinituotteen vähittäismyyntipakkauksen merkinnät

Ehdotuksen nojalla vähittäismyyntipakkauksissa olisi oltava tiedot tuotteen ainesosista, nikotiinipitoisuudesta ja annostuksesta, valmistajan eränumerosta, suositus tuotteen pitämisestä lasten ulottumattomissa ja siinä olisi oltava suomen- ja ruotsinkieliset terveystarvikkeet. MaRalla ei ole huomauttamista pakollisiin merkintöihin.

Ehdotuksen 2 momentti koskisi merkintöjä, jotka ovat kiellettyjä savuttoman nikotiinituotteen vähittäismyyntipakkauksessa. Momentin mukaan mitä tupakkalain 33 §:ssä säädetään, sovellettaisiin 2, 5 ja 8 kohtaa lukuun ottamatta myös savuttoman nikotiinituotteen vähittäismyyntipakkaukseen. MaRalla ei ole huomauttamista kiellettyihin merkintöihin.

Ehdotuksessa esitetään nikotiinipussien vähittäismyyntipakkausten yhdenmukaistamista tupakka-askien tapaan. MaRa vastustaa nikotiinipussien vähittäismyyntipakkausten yhdenmukaistamista. Riittävää on, että tuotteissa on terveystarvikkeet ja muut pakolliset merkinnät esimerkiksi nikotiinipitoisuudesta.

Ehdotus ei perustu hallitusohjelmaan. Hallitusohjelmassa todetaan, että nikotiinipussit otetaan tupakkalain soveltamisalan piiriin ja niiden myynti sallitaan noudattaen niille asetettuja sääntöjä, joilla pyritään ehkäisemään nuorisokäyttöä, harmaatuontia ja laitonta kauppaa sekä torjumaan järjestäytyntä rikollisuutta. Vähittäismyynti säädetään luvanvaraiseksi, tuotteille säädetään naapurimaissa käytössä olevat nikotiinirajat ja tuotteissa sallitaan vain aikuisille tarkoitetut maut.

EU-lainsäädäntö ei myöskään vaadi nikotiinipussien vähittäismyyntipakkausten yhdenmukaistamista.

Ruotsissa nikotiinipusseista on säädetty erillislaki, jossa säädetään muun muassa tuotteen ominaisuuksista ja myyntipakkauksissa on oltava terveystarvikkeet. Baltian maissa vähittäismyyntipakkauksille ei aseteta rajoituksia. Hallituksen esityksessä mainitaan, että Latviassa nikotiinipusseja koskevassa lainsäädäntöaloitteessa nikotiinipusseille vaadittaisiin terveystarvikkeet.

Ehdotus asettaisi kotimaiset vähittäismyyjät heikompaan kilpailuasemaan ulkomailla toimiviin vähittäismyyjiin verrattuna. Sääntely yhdistettynä nikotiinipussien naapurimaita huomattavasti korkeampaan tupakkaverotukseen houkuttelisi suomalaisia hankkimaan nikotiinipusseja ulkomailta matkustajatuontina. Myös tuotteiden laitton maahantuonti ja harmaat markkinat kasvaisivat.

MaRa toteaa, että vähittäismyyntipakkausten osalta riittävää on, että niissä on oltava pakolliset tiedot ja varoitusmerkinnät ja niitä koskee esilläpitokielto vähittäismyyntipaikassa.

39 b § Savuttoman nikotiinituotteen vähittäismyyntipakkauksen muu ulkoasu

Ehdotuksen mukaan sääntely vastaisi sitä, mitä tupakkatuotteiden, säh-kösavukkeiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntipakkausten ulkoasusta säädetään. Pykälän 1 momentin mukaan savuttoman nikotiinituotteen vähittäismyyntipakkaus ei saisi muodoltaan, väriltään, materiaaliltaan tai muulta ulkoasultaan erottua muista savuttomien nikotiinituotteiden vähittäismyyntipakkauksista eikä vähittäismyyntipakkauksen ulkoasun avulla saisi edistää tuotteen myyntiä.

Ehdotuksella yhdenmukaistettaisiin nikotiinipussien vähittäismyyntipakkaukset pakkausmerkintöjen ohella myös muilta osin. MaRa vastustaa ehdotusta ja viittaa aiemmin 39 a §:ssä toteamaansa.

39 c § Savuttoman nikotiinituotteen ulkoasu

Ehdotuksessa esitetään, että savuton nikotiinituote ei saisi muodoltaan, väriltään, pinnaltaan tai muulta ulkoasultaan erottua muista savuttomista nikotiinituotteista eikä sen ulkoasun avulla saisi edistää tuotteen myyntiä. Sääntelyllä pyritään varmistamaan, ettei savuttomia nikotiinituotteita esimerkiksi värjätä houkuttelevan värisiksi, ettei nikotiinipusseista tehdä esimerkiksi sydämenmallisia ja ettei nikotiinipusseihin lisätä kimalletta.

MaRa toteaa, että EU-sääntely ei vaadi, että nikotiinipussin ulkoasu tulisi yhdenmukaistaa. MaRa pitää ehdotettua sääntelyä ylimitoitettuna. Nikotiinipussien ulkoasua voidaan säädellä niin, että ulkoasu ei saa olla sellainen, että se on omiaan houkuttelemaan nuoria.

40 § Varoitusmerkintöjä koskeva poikkeus ulkomaanliikenteessä

MaRa ei kommentoi ehdotusta. Tärkeää on, että tuotteiden matkustajatuontia rajoitetaan.

44 § Vähittäismyynnin luvanvaraisuus

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että vähittäismyynnin luvanvaraisuus koskisi myös savuttomia nikotiinituotteita. MaRalla ei ole huomauttamista hallitusohjelmaan perustuvaan ehdotukseen.

48 § Ilmoitus nikotiininesteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden vähittäismyynnistä

Pykälän otsikkoa ja 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että sääntely kattaisi myös savuttomat nikotiinituotteet.

Jos toiminnanharjoittajalla on voimassa olevan tupakkalain nojalla myönnetty tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupa ja hän haluaa ottaa myyntiin myös savuttomia nikotiinituotteita, hänen olisi tehtävä kunnalle ilmoitus aiemmassa lupahakemuksessa ilmoitettujen tietojen muutoksesta. Tällainen lupatietojen muutosta koskeva ilmoitus olisi maksuton.

MaRa pitää ilmoitusvelvollisuutta perusteltuna ja katsoo, että ilmoituksen tulee olla ehdotuksen mukaisesti maksuton.

50 § Tukku myynnin ilmoituksenvaraisuus

MaRalla ei ole huomauttamista ehdotukseen.

52 a § Tupakkatuotteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden maustamiseen tarkoitettujen tuotteiden myyntikielto

Pykälää ja sen otsikkoa laajennettaisiin koskemaan savuttomia nikotiinituotteita. Ehdotetun sääntelyn tarkoituksena on torjua sitä, että nuoria houkuttelevien makujen kieltoa kierrettäisiin esimerkiksi niin sanotuilla makukorteilla, jotka on tarkoitettu laitettavaksi nikotiinipussipakkauksen sisään.

MaRalla ei ole huomautettavaa makukorttien kieltoon. Tärkeää on, että nikotiinipusseissa voi olla myös aikuisille suunnattuja hedelmä- tai marjamakuja (tästä on lausuttu aiemmin).

53 § Kielto myydä alaikäiselle

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että myöskään savuttomia nikotiinituotteita ei saisi myydä tai muutoin luovuttaa eikä välittää alaikäisille. MaRa kannattaa ehdotusta. Nikotiinipusseja on voi-massa olevassa tupakkalaissa käsitelty tupakan vastikkeina, joita ei ole saanut myydä alaikäisille.

58 § Etämyynnin kielto

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että se koskisi savuttomia nikotiinituotteita vastaavalla tavalla kuin tupakkatuotteita, sähkösavukkeita, nikotiininesteitä ja poltettavaksi tarkoitettuja kasviperaisiä tuotteita. Rajat ylittävä etämyynti määritellään 2 §:n 34 kohdassa.

Rajat ylittävä etämyynti

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan rajat ylittävän etämyynnin kielto merkitsisi paitsi sitä, että ulkomaille sijoittautuneet elinkeinonharjoittajat eivät saisi myydä savuttomia nikotiinituotteita suomalaisille kuluttajille, myös sitä, että suomalaiset elinkeinonharjoittajat eivät saisi myydä tuotteita ulkomaisille kuluttajille.

MaRa pitää rajat ylittävän etämyynnin kieltämistä perusteltuna. Suomessa nikotiinipussien myynti tapahtuu valvotusti ja myynnissä on ai-noastaan nikotiinipitoisuudeltaan rajattuja tuotteita. Nikotiinipussien myynnistä Suomessa kertyy tupakkaveroa ja arvonlisäveroa. Jos etämyyntiä ei kiellettäisi, suomalaiset jatkaisivat ostosten tekemistä ulkomaisista verkkokaupoista, jossa nikotiinipussit ovat Suomen naapurimaita huomattavasti korkeamman tupakkaveron takia Suomessa myytäviä tuotteita halvempia.

Rajat ylittävän etämyynnin kielto johtaa siihen, että suomalaiset hakevat entistä enemmän nikotiinipusseja matkustajatuontina viihderisteilijöiltä, Ruotsista tai Baltian maista etenkin, jos kotimaassa myytävät tuotteet ovat korkeamman tupakkaverotuksen piirissä, myyntipakkauksien ulkoasu on yhdenmukaistettu ja Suomessa myytävissä nikotiinipusseissa ei saa olla aikuisten suosimia makuaineita.

Etämyyntikielto kotimaassa

Ehdotuksen mukaan Suomeen sijoittautuneet elinkeinonharjoittajat eivät saisi myydä etämyyntinä nikotiinipusseja myöskään Suomessa.

Ehdotuksella ei ole vaikutuksia MaRan jäsenyritysten toimintaan. MaRan jäsenyritykset myyvät nikotiinipusseja kuluttajille paikan päältä ostettuna ikärajavaivontaa noudattaen.

59 § Tullihuutokaupalla myynnin kieltö

MaRalla ei ole huomauttamista ehdotukseen.

60 § Tukkumyynnin rajoitukset

Ehdotuksen nojalla tukkumyyjä saisi 4 momentissa mainittuja poikkeuksia lukuun ottamatta myydä nikotiinipusseja Suomessa vain elinkeinonharjoittajalla, jolla on 44 §:ssä mainittu vähittäismyyntilupa ja joka on tehnyt ilmoituksen savuttomien nikotiinituotteiden myymisestä. MaRa pitää ehdotusta perusteltuna

62 § Alaikäisiä koskeva maahantuontikieltö

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että se koskisi myös savuttomia nikotiinituotteita. Tämä olisi tarpeen alaikäisten terveyden suojelemiseksi ja johdonmukaista suhteessa siihen, että savuttomien nikotiinituotteiden hallussapito ehdotetaan kiellettäväksi alle 18-vuotiailta.

MaRa kannattaa ehdotusta.

63 § Eräiden savuttomien tupakkatuotteiden maahantuontikieltö

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä säädettyä savuttomien tupakkatuotteiden matkustajatuonnin määrällistä rajaa laskettaisiin 1 000 grammasta 500 grammaan vuorokaudessa. Jatkossa yksityis-henkilö saisi siis omaa henkilökohtaista käyttöönsä varten tuoda mukanaan maahan yhteensä enintään 500 grammaa nuuskaa, purutupakkaa ja nenänuuskaa kalenterivuorokaudessa. Savuttomia nikotiinituotteita koskeva maahantuonnin määrällisestä rajasta säädettäisiin 67 §:ssä

Alkoholin, tupakan, nuuskan ja nikotiinipussien matkustajatuonti Ruotsista, Baltian maista ja viihderisteilijöiltä vähentää merkittävästi valtion verotuloja. MaRa pitää ehdotettua nuuskan matkustajatuonnin rajoittamista kannatettavana. Yhdessä nikotiinipussien matkustajatuontimäärien rajoittamisen (67 §) kanssa se ohjaa kuluttajia ostamaan nikotiinipusseja Suomesta, josta kertyy valtiolle arvonlisäveroja ja valmisteveroja.

65 § Kielto tuoda maahan etäviestimen välityksellä hankittuja tuotteita

Ehdotettu rajat ylittävän etämyynnin kielto kohdistuu ulkomaiseen elinkeinoharjoittajaan. Suomalaisten viranomaisten olisi käytännössä hankala puuttua rajat ylittävän etämyyntikiellon rikkomiseen etenkin silloin kun elinkeinoharjoittaja on sijoittautunut EU:n ulkopuolelle.

Ehdotuksen mukaan yksityishenkilö ei saisi hankkia tai vastaanottaa elinkeinoharjoittajalta myöskään savuttomia nikotiinituotteita postitse, tavarankuljetuksena tai muulla vastaavalla tavalla Suomen ulkopuolelta. Tällä voitaisiin tehokkaammin puuttua nikotiinipussien ja muiden savuttomien nikotiinituotteiden tilaamiseen ulkomailta.

MaRa pitää ehdotusta perusteltuna ja viittaa aiemmin 58 §:ssä todettuun.

66 § Matkustajatuonnin aikarajat

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että se koskisi myös savuttomia nikotiinituotteita. MaRa kannattaa ehdotusta ja viittaa aiemmin 63 §:n kohdalla toteamaansa.

67 § Matkustajatuonnin määrälliset rajat

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 kohta. Sen mukaan yksityishenkilö ei saisi tuoda maahan savuttomia nikotiinituotteita, joiden vähittäismyyntipakkausten merkinnät poikkeavat 39 a §:n 1 momentin 5 kohdassa säädetyistä, enempää kuin 500 grammaa. Rajoitus koskisi sellaisia tuotteita, joiden vähittäismyyntipakkauksessa ei ole Suomen tupakkalainsäädännön mukaisia suomen- ja ruotsinkielisiä varoitusmerkintöjä.

MaRa pitää nikotiinipussien matkustajatuonnin rajoittamista kannatettavana ja viittaa aiemmin 63 §:n kohdalla todettuun.

74 § Yleiset tupakointikiellot

Voimassa olevan 74 §:n 3 momentin nojalla savutonta tupakkatuotetta ei saa käyttää päiväkotien taikka esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- tai ulkotiloissa eikä leikkikentillä. Ehdotuksen nojalla tämä koskisi myös savuttomia nikotiinituotteita.

MaRalla ei ole kommentoitavaa ehdotukseen.

80 § Tupakointikieltoa koskevat opasteet

Ehdotuksen nojalla päiväkoteihin, esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- tai ulkotiloihin tulisi asettaa savuttomien tupakkatuotteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden käyttökieltoa koskevat opasteet.

MaRalla ei ole kommentoitavaa ehdotukseen.

81 § Tupakointikieltojen toimeenpano

Pykälän muuttamista koskeva ehdotus koskee 74 §:ssä ja 80 §:ssä mainittuja tiloja.

MaRalla ei ole kommentoitavaa ehdotukseen.

90 § Hakemusten ja ilmoitusten käsittelystä perittävät maksut

Pykälän 1 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi niin, että kunta voisi periä hyväksymänsä taksan mukaisen maksun myös silloin,

kun 48 §:n mukainen ilmoitus on tehty savuttomista nikotiinituotteista.

Tupakkalain 48 §:n nojalla ilmoituksesta peritään maksu, jos kyse on vanhan tupakkalain nojalla myönnetystä vähittäismyyntiluvasta. Uuden tupakkalain nojalla myönnetyn vähittäismyyntiluvan kohdalla ilmoitus nikotiinipussien ottamisesta myyntiin on ehdotuksen nojalla maksuton, jota MaRa kannattaa.

Ehdotettuun 3 momenttiin tehdään valmistajia ja maahantuoja koskeva muutos. MaRalla ei ole tähän kommentoitavaa.

91 § Tupakkalain valvontamaksut

Voimassa olevan tupakkalain nojalla kunnan perimä valvontamaksu on enintään 500 euroa myyntipistettä kohden. Jos myynnissä on sekä tupak-katuotteita että nikotiininesteitä, valvontamaksu peritään enintään kahdenkertaisena (1000 euroa). Ehdotuksen nojalla pykälään lisättäisiin se, että mitä siinä säädetään nikotiininesteistä, sovellettaisiin myös savuttomiin nikotiinituotteisiin.

Ehdotuksen nojalla tämä merkitsisi sitä, että jos myyjä on jo ennestään ilmoittanut myyvänsä tupakkatuotteita ja nikotiininesteitä, enimmäismaksu pysyisi 1 000 eurossa, vaikka myyjä ilmoittaisi

ottavansa myyntiin myös savuttomia nikotiinituotteita. Jos taas myyjä on ilmoittanut pelkästään tupakkatuotteiden myynnistä, valvontamaksu nousisi 1 000 euroon, jos myyjä ilmoittaisi myyvänsä myös savuttomia nikotiinituotteita. Jos myyjä on ilmoittanut myyvänsä pelkästään nikotiininesteitä, maksu pysyisi 500 eurossa, vaikka myyjä ilmoittaisi ottavansa myyntiin myös savuttomia nikotiininesteitä

MaRa toteaa, että suurin osa liikenneasemista ja ravintoloista myy vähittäismyyntiluvan nojalla tupakkatuotteita. Fimean muutettua tulkintaansa erityisesti liikenneasemat ovat ottaneet myyntiin myös nikotiinipusseja. Ehdotus tuplaisi nikotiinipusseja myyvien vähittäismyyntipaikkojen valvontamaksut.

Jos esimerkiksi liikenneasemalla tai ravintolassa on viisi kassaa, jossa on myynnissä tupakkatuotteita ja nikotiinipusseja, valvontamaksu per myyntipaikka on 5.000 euroa. MaRa toteaa, että tupakkalain valvontamaksut ovat kohtuuttoman suuria ja ylimitoitettuja.

Hallitus on sitoutunut purkamaan kautensa aikana vähintään 300 yrityksiä ja kansalaisia haittaavaa normia.

MaRa esittää, että tupakkalain 91 §:n muutetaan siten, että tuplavalvontamaksu kumotaan ja vähittäismyyjältä voidaan periä enintään 500 euron valvontamaksu myyntipisteeltä. Myyntipisteessä voidaan samalla valvontamaksulla myydä tupakkatuotteita, nikotiinipusseja ja nikotiininesteitä.

94 § Tuotevalvontaa koskevien tietojen tallentaminen ja julkaiseminen

Ehdotettu pykälä koskee Valviran velvollisuutta tallentaa ja julkaista tuotevalvontatietoja myös nikotiinipusseista.

MaRa pitää ehdotusta perusteltuna.

97 § Vähittäismyyntiluvan peruuttaminen

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että se kattaisi nykyistä laajemmin myös savuttomat nikotiinituotteet.

MaRalla ei ole huomauttamista ehdotukseen lukuun ottamatta perusteluissa olevaa mainintaa pakkausten yhdenmukaisuudesta. MaRa vastustaa ehdotusta, jonka mukaan nikotiinipussien vähittäismyyntipakkausten tulisi olla yhdenmukaisia ja viittaa aiemmin 39a § ja 39b §:n yhteydessä todettuun.

100 § Myyntikielto

Pykälän 1 momentin johdantokappaletta ja 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi niin, että Valvira voisi kieltää savuttoman nikotiinituotteen myymisen ja muun luovuttamisen, jos valmistaja tai maahantuojaja ei ole toimittanut Valviralle 29 a tai 29 b §:ssä tarkoitettuja tietoja säädetyllä tavalla, säädetyssä ajassa tai säädetyä mallia käyttäen taikka jos toimitetut tiedot eivät pidä paikkaansa.

MaRalla ei ole huomauttamista ehdotukseen.

109 § Tupakan myyntirikos

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että tupakan myyntirikoksen rikostunnusmerkistö laajenisi koskemaan myös savuttomiin nikotiinituotteisiin liittyvää lainvastaista toimintaa.

MaRalla ei ole huomauttamista ehdotettuihin säännöksiin.

113 § Tupakointirikkomus

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että tupakointirikkomuksen rikostunnusmerkistö laajenisi kattamaan myös savuttoman nikotiinituotteen käyttämisen 74 §:n 3 momentin vastaisesti.

MaRalla ei ole huomauttamista ehdotettuun säännökseen.

117 § Myyntipäällykset

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että mitä tupakkalaissa säädettäisiin savuttoman nikotiinituotteen vähittäismyyntipakkauksesta, koskisi myös tuotteen mahdollista myyntipäällystä. Kun vähittäismyyntipakkauksia koskevaa sääntelyä sovellettaisiin myös myyntipäällyksiin, esimerkiksi varoitusmerkintöjä ei voisi piilottaa myymällä vähittäismyyntipakkauksia kartongeissa.

MaRalla ei ole huomauttamista ehdotukseen.

118 § Hallussapitokielto

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että jatkossa alle 18-vuotias ei saisi pitää hallussaan myöskään savuttomia nikotiinituotteita.

MaRa pitää ehdotusta kannatettavana.

119 § Hävittäminen

Pykälää muutettaisiin niin, että se koskisi myös savuttomia nikotiinituotteita.

MaRalla ei ole huomauttamista ehdotukseen.

Voimaantulo

Tässä kohdassa MaRa kommentoi sekä lakia alemman asteista sääntelyä että voimaantuloa.

Ehdotetun lain 25 a § sisältäisi uuden sosiaali- ja terveysministeriölle osoitetun asetuksenantovaltuuden, jonka mukaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä mauista, jotka ovat omiaan houkuttelemaan nuoria. MaRa katsoo, että kiellettyjen ja sallittujen makujen tulee käydä ilmi lain säännöksestä ja sitä selventävistä yksityiskohtaisista perusteluista. MaRa viittaa aiemmin 25 a §:n kohdalla toteamaansa.

Ehdotetun lain 39 a—39 c § sisältäisivät uudet sosiaali- ja terveysministeriölle osoitetut asetuksenantovaltuudet, jotka koskisivat savuttoman nikotiinituotteen vähittäismyyntipakkauksen merkintöjen ja muun ulkoasun yksityiskohdista säätämistä. Olisi perusteltua, että vähittäismyyntipakkauksia koskeva tarkempi sääntely annettaisiin teknisen ja yksityiskohtaisen luonteensa vuoksi asetuksella eikä lailla. MaRa pitää asetuksenantovaltuutta vähittäismyyntipakkausten osalta hyväksyttävänä mutta vastustaa sitä, että nikotiinipussien vähittäismyyntipakkausten ulkoasun tulisi olla yhdenmukainen.

Voimaantulo

MaRa katsoo, että vähittäismyyjille on annettava riittävä aika valmistautua uuteen sääntelyyn. Ehdotetut siirtymäajat vaikuttavat riittävän pitkiltä, mutta sääntelyä on nikotiinipussien sallittujen makuaineiden, lisäaineiden ja pakkausten ulkoasun osalta muutettava jatkovalmistelussa.

Muuta kommentoitavaa?

Tiivistelmä MaRan lausunnosta

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry (jäljempänä MaRa) esittää seuraavat huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Nikotiinipussien sallitun nikotiinipitoisuuden rajan tulee säilyä nykytasolla eli alle 20 mg nikotiinia sisältävien nikotiinipussien myynnin tulee olla sallittua. Tukesin päätöksessä todetaan, että sen asettaman kiellon tarkoituksena on estää erityisesti vahvoista nikotiinipusseista terveydelle aiheutuvat vaarat. Nikotiinipitoisuuden rajaa ei tule asettaa nikotiinipussin painoon perustuvaksi, kuten STM ehdottaa.

Ehdotettu lisäaineiden kieltö on tulkinnanvarainen. Esitystä tulee muuttaa niin, että tällä hetkellä myynnissä olevia kuluttajien suosimia nikotiinipusseja voi jatkossakin myydä Suomessa. Lisäaineita koskeva sääntely ei saa olla tiukempaa kuin Ruotsissa ja Baltiassa, koska muuten kuluttajat hakevat tuotteita matkustajatuontina. MaRa kannattaa ehdotusta, jonka mukaan lisäaineissa sallitaan mentolin maun luovan lisäaineiden käyttö.

Ehdotuksen mukaan nikotiinipusseissa kiellettäisiin alkoholin, kannabiksen maut ja maut, jotka ovat omiaan houkuttelemaan nuoria. Perusteluissa mainitaan nuoria houkuttelevina makuina hedelmä-/marjamaut. Tällä hetkellä suomalaiset kuluttajat ovat tottuneet käyttämään eri tavalla maustettuja nikotiinipusseja. Suosittuja makuja ovat esimerkiksi minttu, omena, sitrus ja kahvi. Hallitusohjelmaan on kirjattu, että tuotteissa sallitaan vain aikuisille tarkoitetut maut. Ehdotus, joka kieltää kaikki hedelmien/marjojen maut nikotiinipusseissa on ylimitoitettua ja myös hallitusohjelmakirjauksen vastaista.

MaRa esittää, että makuaineita koskevaa säännöstä muutetaan vastaamaan hallitusohjelman kirjausta. Lain säännöksestä ja perusteluista tulee täsmällisesti käydä ilmi, mitkä maut on sallittuja ja mitkä kiellettyjä. STM:lle ei tule antaa asetuksenantovaltuutta sallittujen/kiellettyjen maku-aineiden osalta.

Ehdotuksessa esitetään nikotiinipussien vähittäismyyntipakkausten yhdenmukaistamista tupakka-askien tapaan.

Nikotiinipussien myyntipakkausten yhdenmukaistamista koskeva ehdotus ei perustu hallitusohjelmaan. EU-lainsäädäntö ei myöskään vaadi nikotiinipussien vähittäismyyntipakkausten yhdenmukaistamista. Tällaista sääntelyä ei ole myöskään naapurimaissa. Ruotsissa nikotiinipusseista on säädetty erillislaki, jossa säädetään muun muassa tuotteen ominaisuuksista ja

myyntipakkauksissa on oltava terveystarvitukset. Baltian maissa vähittäismyyntipakkauksille ei aseteta rajoituksia. Hallituksen esityksessä mainitaan, että Latviassa nikotiinipusseja koskevassa lainsäädäntöaloitteessa nikotiinipusseille vaadittaisiin terveystarvitukset.

Vähittäismyyntipakkausten yhdenmukaistaminen asettaisi kotimaiset vähittäismyyjät heikompaan kilpailuasemaan ulkomailta toimiviin vähittäismyyjiin verrattuna. Sääntely yhdistettynä nikotiinipussien naapurimaita huomattavasti korkeampaan tupakkaverotukseen houkuttelisi suomalaisia hankkimaan nikotiinipusseja ulkomailta matkustajatuontina. Myös tuotteiden laitton maahantuonti ja harmaat markkinat kasvaisivat.

MaRa vastustaa nikotiinipussien vähittäismyyntipakkausten yhdenmukaistamista. Riittävää on, että tuotteissa on terveystarvitukset ja muut pakolliset merkinnät esimerkiksi nikotiinipitoisuudesta. Nikotiinipussien esilläpito vähittäismyyntipaikassa on kiellettyä

Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään, että nikotiinipussien etä-myynti ulkomailta kiellettäisiin ja nikotiinipussien matkustajatuontiin asetettaisiin vuorokausikohtainen enimmäisraja (500 g). MaRa pitää ehdotuksia perusteluna, koska ne ohjaavat kuluttajia hankkimaan nikotiinipussit kotimaisesta vähittäismyyntistä. Nikotiinipussien kotimaisesta vähittäismyyntistä kertyy myös verotuloja valtiolle.

Vähittäismyyntin valvontamaksua koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi niin, että nikotiinipussit rinnastettaisiin nikotiininesteisiin. Tämä tarkoittaisi, että jos tupakkatuotteita myyvä vähittäismyyntipaikka ottaisi tuotevalikoimaan nikotiinipussit, valvontamaksu nousisi 1.000 euroon myyntipistettä kohden.

Tupakkalain valvontamaksut ovat ylimitoitettuja. Jos esimerkiksi liikenneasemalla on kolme kassaa, josta myydään tupakkatuotteita ja nikotiinipusseja, valvontamaksu per liikenneasema on 3.000 euroa vuodessa. Jos yritys operoi kymmentä liikenneasemaa, pelkkä tupakkalain valvontamaksu aiheuttaa yritykselle 30.000 euron vuosikulun.

Hallitus on sitoutunut purkamaan kautensa aikana vähintään 300 yrityksiä ja kansalaisia haittaavaa normia. MaRa esittää, että tupakkalain 91 §:n muutetaan siten, että tupakkalain valvontamaksu kumotaan ja vähittäismyyntiltä voidaan periä enintään 500 euron valvontamaksu myyntipisteeltä. Myyntipisteessä voidaan samalla valvontamaksulla myydä tupakkatuotteita, nikotiinipusseja ja nikotiininesteitä.

Pykäläkohtaiset kommentit hallituksen esitysluonnoksesta ovat lausunnon liitteessä.

Kunnioitavasti,

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Veli-Matti Aittoniemi

Kai Massa

varatoimitusjohtaja

lakimies

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry on matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palvelualojen elinkeino- ja työmarkkinajärjestö. MaRa edustaa hotelleja, kylpylöitä, viikko-osakeyhtiöitä, leirintäalueita, kongressi- ja tapahtumatoimialan yrityksiä, ravintoloita, catering-yrityksiä, eines- ja valmistuskeittiöitä, kahviloita, pubeja, yökerhoja, liikenneasemia, huvi-, teema- ja elämyspuistoja, keilahalleja, festivaaleja ja konsertti-tapahtumia, ohjelmapalveluyrityksiä, luontomatkatkailuyrityksiä, hiihtokeskuksia sekä matkailun markkinointi- ja välityspalveluita tarjoavia yrityksiä. MaRassa on 3 100 jäsentä, joilla on 7 700 toimipaikkaa. MaRan jäsenyritykset työllistävät noin 70 000 henkilöä

Massa Kai

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry